

Dertig jaar Discordia

‘We hebben natuurlijk wel het een en ander uit gevonden’

Maatschappij Discordia bestaat dit jaar dertig jaar. Nou ja, ongeveer. De voor-geschiedenis van het toonaangevende gezelschap is al net zo gelaagd en meerduldig als zijn voorstellingen. TM kijkt in twee delen terug op een baanbrekende en bewogen geschiedenis. In dit eerste deel spreekt Simon van den Berg met de oudste leden van een collectief dat zich continu ontwikkelt maar in zijn aard niet verandert. ‘De vraag naar de methode van Discordia is onzinnig. Er is absoluut geen methode.’

Door Simon van den Berg / Grafisch ontwerp KochxBosStudio.nl

‘We zullen vertellen wat er is gebeurd,’ belooft Matthias de Koning, ‘voor zover we dat nog weten. En we hebben altijd veel gefalsificeerd.’ De Koning, Jan Joris Lamers, Annette Kouwenhoven en ik spreken elkaar in het atelier annex pakhuis van Maatschappij Discordia in de Driekoningenstraat in Amsterdam, waar het collectief werkt aan zijn nieuwe voorstelling STANISLAVSKI 2 samen met de twee andere groepsleden Jorn Heijdenrijk en Miranda Prein. Lachend citeert Jan Joris Lamers alvast een zin uit het nog te schrijven interview: ‘Hoewel zij alle drie hetzelfde zeiden, bedoelden ze alle drie iets anders.’

De wortels van Discordia liggen (onder

andere) bij het Onafhankelijk Toneel, dat sinds 1973 in Rotterdam is gevestigd. STIJL uit 1980 is de voorstelling die ze als hun eerste beschouwen, al dateert de naam Discordia van een jaar later. Pas in 1984 gingen ze naar de notaris om een vereniging op te richten. ‘Daarvoor had het geen zin, want we hadden geen subsidie.’

Lamers: ‘Rond 1980 kwamen we met het Onafhankelijk Toneel tot een soort crux. We bestonden al tien jaar, we hadden veel plannen en te weinig geld. Er moest iets gebeuren. We bedachten een enorm plan dat we 1986 noemden, omdat dat jaartal een keerpunt was in de moderne kunst, met het eerste abstracte schilderij van Ljoebov Popova. We vroegen

daarvoor twee keer zoveel subsidie aan als we voorheen kregen, maar de Toneelraad in Rotterdam ging er niet in mee. Die moest het Ro Theater redden, dat in een paar jaar tijd drie artistiek leiders had versleten die steeds tekerten wisten op te bouwen.

‘Ons plan stond vol dingen die ze nu weer prachtig hadden gevonden; we wilden historische programma’s maken, een serie over de Oranjes, zoals ze nu de hele tijd op televisie doen, en we zochten publieksparticipatie. Mirjam Koen, Gerrit Timmers en ik hebben op een middag besloten dat als het niet zou doorgaan we de situatie zouden opbreken en ik zou weggaan uit Rotterdam. We zouden zeggen dat we erom hadden gedubbeld wie zou blijven en wie zou gaan. Maar de eigen-

lijke oorzaak was heel praktische: Gerrit en Mirjam hadden met een huis gekocht en wilden begrijpelijk genoeg graag in Rotterdam blijven.

‘De voorzitter van de Toneelraad, Carlos Tindemans, vroeg mij wat ik ging doen nu het plan niet doorging. Het antwoord daarop had ik ook al voorbereid. Ik had een lijst met repertoire voorgedragen, met Handke, Bernhard en zo meer, groot repertoire. Tindemans vond meteen dat dat geweldig materiaal zou zijn voor het Ro Theater. Maar dat heb ik afgeslagen; ik had geen zin in die ellende. Er zijn veel mensen die mij hebben uitgescholden voor idioot en lafaard omdat ik nooit een groot bedrijf heb willen leiden, maar ik wil dat ambtenaarschap niet. Een

deel van dat repertoire hebben we overigens wel gespeeld, onder het OT.’

Matthias de Koning zat eind jaren zeventig op de afdeling regie van de Amsterdamse Toneelschool. Hij studeerde in 1979 af, maar leerde het Onafhankelijk Toneel al eerder kennen: ‘In 1975 mochten Matthias Maat, Kees Hulst en ik daar vanuit de school stage doen.’

Lamers: ‘Het woord stage hebben wij nooit gebruikt.’

De Koning: ‘We werden uitgenodigd mee te werken, zo moet ik dat zeggen.’

Kouwenhoven: ‘Maar op school heette dat stage natuurlijk.’

De Koning: ‘Ze zeiden tegen ons drieën:

‘Jullie doen mee, je krijgt een rol, maar nu gaan wij met vakantie. De dagboeken van Majakovski moeten opnieuw gestencild worden en er moet wat worden gezaagd.’ Dat was natuurlijk sensationeel. We zaten met z’n drieën een hele zomer in dat lege pand.’

(Er volgt enige discussie over het oude gebouw van het OT aan de Wijnhaven in Rotterdam dat werd gesloopt toen de spoor tunnel werd gebouwd. De deuren van de wc’s op de derde verdieping hebben een plek in het decor van SHAKESPEARE BRINGEND GESUCHT, dat Discordia net heeft gespeeld in de repertoireserie De Veere. Lamers: ‘Op de binnenkanten van al die deuren staan allemaal notities uit de oorlogsjaren.’)

Maatschappij Discordia - Annette Kouwenhoven, Matthias de Koning, Jan Joris Lamers, Miranda Prein, Jorn Heijdenrijk ©10 Woel van der Brink